

"Боже Великий, Єдиний"

Коли ж виникла ця пісня, хто автори її слів і музики? Ця пісня, як і автор її слів, пройшла не одне випробування, щоб в наші часи лунали вільно і велично.

У межах царської Росії, де жив, зазнаючи постійних переслідувань і утисків автор — Олександр Кониський, вірш не міг бути надрукований вже хоча б тому, що поет звертається з мольбою до Бога берегти Україну, дати їй долю і волю. Царат робив усе для того, щоб їх знищити.

Таким чином, на тій частині України, де жив автор твору, його вірш був приречений на забуття. Побачив світ вірш О.Кониського на "закордонній" Україні — в Галичині, де, до речі, опубліковано більшість його поетичних прозових і публіцистичних творів. Знаючи добре нориви царської адміністрації, "любов" до себе офіційних властей Києва, які не раз намагалися приборкати, залякати непокірного "українофіла", О.Кониський значну частину свого творчого доробку складав у "потаємну скриню" у Львові — в Товаристві імені Т.Шевченка. Коли сьогодні перегортаєш сотні автографів поета, що зберігаються в Центральному державному історичному архіві у Львові, відчуваєш всю далекоглядність автора, який з-під жандармського арешту й контролю вихопив багато своїх творів, "перепачкувавши" таємно до Галичини. Та й за кордоном він залишив чимало написаного під час перебування на західноукраїнських землях.

Загалом, слід сказати, що О.Кониський відіграв визначну роль у налагодженні духовних взаємин двох частин України—легальних і нелегальних. По-перше, величезну частину своєї творчої енергії він спрямував на Галичину, ставши одним з найактивніших авторів багатьох львівських видань, зокрема, журналів "Правда" і "Зоря". По-друге, він брав діяльну участь у численних громадських заходах, що стосувалися налагодження культурної співпраці між двома частинами України, по-третє, встановив особисті зв'язки з усіма тогочасними українськими письменниками, публіцистами в Галичині, зокрема, О.Барвінським, Ю.Федьковичем, І.Франком та іншими, використовував ці взаємини для активізації громадсько-культурного життя в обох частинах України. Нарешті, О.Кониський, прагнучи зробити свій внесок у духовне єднання єдинокровних братів з-над Дністра і Черемошу, написав чимало художніх творів про життя й культурно-громадську діяльність українців Галичини й Буковини.

Вірш, що набув такого широкого розголосу, виконав у свій час важливу духовну місію, зокрема, в патріотичному вихованні молоді. Написаний у 90-х роках, він призначався для дітей, для української школи, яка існувала на Галичині, Буковині й Закарпатті (на східноукраїнських землях до 1917 р. українських шкіл не було, тільки російські). Орієнтація автора на молодь, патріотично-дидактична спрямованість його вірша, поетична прозорість сприяли тому, що він глибоко увійшов у шкільне життя, у духовний світ молоді. Водночас твір культивувала в Галичині й греко-католицька церква, він прищепився в серцях віруючих, хоч аж ніяк не належить до канонізованих релігійних текстів. Звернення "Боже Великий,

"Єдиний, нам Україну храни" в першу чергу має патріотичний зміст. У період боротьби за соціальне і національне визволення народу українські письменники-класики, серед них і Т.Шевченко, Ю.Федькович, С.Воробкевич, І.Франко, Леся Українка та багато інших часто вдавалися до релігійних тем і образів, опрацьовували, переосмислювали їх (кожен по-своєму), неодноразово безпосередньо зверталися до Бога зі словом закликком захистити рідний край від лиха, нещастя, послати йому кращу долю і в цьому нема нічого дивного, тим більш крамольного.

О.Кониський тут не був винятком. Його новаторство полягало в тому, ще своєму зверненню він надав яскраво вираженого патріотичного характеру зосередивши поетичну увагу на Україні, на долі народу, на прагненні осінити рідний край "волі й світу промінням".

Написаний як патріотичний вірш-молитва для дітей, поетичний твір О.Кониського, озвучений прекрасною музикою М.Лисенка, став національно-патріотичною піснею. Вона відіграла непересічну роль у вихованні в душі любові до народу кількох поколінь української молоді. Цілком природнім є звучання пісні в Україні, адже і поета, і композитора на створення її надихнула велика любов до рідного народу.